

DOMSTOLENS DOM (sjunde avdelningen)

den 3 april 2008^{*}

I mål C-187/07,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av
Rechtbank Zutphen (Nederländerna) genom beslut av den 19 februari 2007, som
inkom till domstolen den 3 april 2007, i brottmålet mot

meddelar

Dirk Endendijk,

DOMSTOLEN (sjunde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden U. Löhmus samt domarna P. Lindh och
A. Arabadjiev (referent),

generaladvokat: Y. Bot,
justitiesekreterare: biträdande justitiesekreteraren H. von Holstein,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 9 januari 2008,

^{*} Rättegångsspråk: nederländska.

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Dirk Endendijk, genom J.T.A.M. Mierlo, advocaat,
- Nederländernas regering, genom C. Wissels och D.J.M. de Grave, båda i egenskap av ombud,
- Belgiens regering, genom A. Hubert, i egenskap av ombud,
- Greklands regering, genom V. Kontolaimos och S. Charitaki, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom F. Erlbacher och M. van Heezik, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- ¹ Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av begreppet tjundra (aanbinden), i den mening som avses i rådets direktiv 91/629/EEG av den 19 november 1991 om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar (EGT L 340, s. 28; svensk specialutgåva, område 3, volym 39, s. 198), i dess lydelse enligt kommissionens beslut 97/182/EG av den 24 februari 1997 (EGT L 76, s. 30) (nedan kallat direktiv 91/629 i dess ändrade lydelse).

- 2 Begäran har framställts i ett brottmål mot Dirk Endendijk för att denne i oktober 2005 höll kalvar tjudrade under förhållanden som inte överensstämmer med punkt 8 första meningen i bilagan till direktiv 91/629 i dess ändrade lydelse.

Tillämpliga bestämmelser

De gemenskapsrättsliga bestämmelserna

- 3 I artikel 3.1 i direktiv 91/629 föreskrivs att kalvar ska förvaras gruppvis, i enskilda boxar eller "uppbundna i bås". Denna bestämmelse är tillämplig på anläggningar som byggts eller byggts om från och med den 1 januari 1994.
- 4 Rådets direktiv 97/2/EG av den 20 januari 1997 om ändring av direktiv 91/629 (EGT L 25, s. 24) medförde formellt inte någon ändring av denna bestämmelse, men däremot att en ny punkt 3 infördes i artikel 3 i direktiv 91/629. I denna föreskrivs följande:

"Från och med den 1 januari 1998 skall följande bestämmelser gälla för nybyggda eller ombyggda anläggningar och för alla anläggningar som tas i bruk efter denna tidpunkt:

- a) En kalv får inte vara instängd i en enskild box efter åtta veckors ålder, om inte en veterinär har intygat att dess hälsotillstånd eller beteende kräver att den isoleras för behandling. ...

...”

- 5 I ursprungsversionen av direktiv 91/629 hade punkt 8 i bilagan följande lydelse:

”Om tjuder används, får de inte förorsaka kalvarna skada och måste inspekteras regelbundet och justeras vid behov så att de passar. Varje tjuder måste vara så långt att kalven tillåts röra sig som föreskrivs i punkt 7 [nämligen att ligga ned, vila, stå upp, hålla sig själv ren utan besvär och se andra kalvar]. Utformningen skall vara sådan att den så vitt möjligt undviker varje risk för att kalvarna skall strypas eller på annat sätt skada sig.”

- 6 Femte skälet i beslut 97/182 har följande lydelse:

”Tjudring av kalvar orsakar problem. Av den anledningen bör individuellt kättade kalvar inte tjudras och kalvar som är hysta i grupp bör endast tjudras under en kortare period vid tidpunkten för utfodring med mjölk.”

- 7 Bilagan till direktiv 91/629 ändrades genom beslut 97/182. Genom detta ersattes punkt 8 i denna bilaga med följande text:

”Med undantag för kalvar som är hysta i grupp, som får tjudras i perioder på högst en timme vid den tidpunkt då de utfodras med mjölk eller mjölkersättning, skall

kalvar inte tjudras. När tjuder används skall det inte förorsaka kalvarna skada, det skall kontrolleras regelbundet och om det är nödvändigt anpassas för att säkerställa att det sitter bekvämt. Varje tjuder skall vara utformat så att risken för kvävning eller skada undviks och så att kalven kan röra sig i enlighet med vad som anges i punkt 7 [nämligen att ligga ned, vila, stå upp och hålla sig själv ren utan besvär].”

Den nationella lagstiftningen

- 8 Dekretet om kavlar (Kalverenbesluit, *Staatsblad* 1994, nr 576) innehåller inte någon definition av begreppet tjudra. I artikel 3.2 i detta anges följande:

”Individuellt kättade kalvar och kalvar som är äldre än åtta veckor och som avses bli köttboskap får inte tjudras.”

- 9 I motiveringen till det ovannämnda dekretet preciseras i detta avseende att förbudet mot att tjudra individuellt kättade kalvar omfattar ”alla slags kalvar”.

- 10 I syfte att beakta de ändringar som infördes genom beslut 97/182, ändrades dekretet om kalvar genom dekret av den 22 september 1997 (*Staatsblad* 1997, nr 478), som trädde i kraft den 31 december 1997. Artikel 2.1 i dekretet om kalvar har därefter följande lydelse:

”Kalvar får endast hållas under förhållanden som överensstämmer med punkt 8 första meningen i bilagan [till direktiv 91/629 i dess ändrade lydelse].”

Tvisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 11 Den nederländska uppfödaren Dirk Endendijk är åtalad för att i oktober 2005 ha hållit 25 kalvar tjudrade i boxar, i strid med punkt 8 första meningen i bilagan till direktiv 91/629 i dess ändrade lydelse.
- 12 Vid den hänskjutande domstolen hävdade Dirk Endendijk att kalvarna hade förvarats i individuella boxar som mätte $2,50 \times 1,20$ meter och var försedda med tak. Varje kalv var runt halsen tjudrad med ett rep som var omkring tre meter långt och de kunde därför inte anses vara tjudrade i den mening som avses i punkt 8 första meningen i bilagan till direktiv 91/629 i dess ändrade lydelse.
- 13 Mot denna bakgrund beslutade Rechtbank Zutphen (domstol för ekonomisk brottslighet i Zutphen) att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

”1) Hur ska begreppet tjudra i direktiv 91/629 [i dess ändrade lydelse] tolkas?

2) Har därvid materialet och längden på det tjuder som används, liksom anledningen till att djuret är tjudrat, någon betydelse?”

Prövning av tolkningsfrågorna

- 14 De två tolkningsfrågor som den hänskjutande domstolen har ställt står i nära samband med varandra och ska därför prövas gemensamt.
- 15 Det är väsentligt att inledningsvis ange att betydelsen av begreppet tjudra ska fastställas med ledning av dess sedvanliga och allmänt vedertagna innebörd, eftersom direktiv 91/629 i dess ändrade lydelse inte innehåller någon definition av detta begrepp (dom av den 27 januari 1988 i mål 349/85, Danmark mot kommissionen, REG 1988, s. 169, punkt 9, och av den 27 januari 2000 i mål C-164/98 P, DIR International Film m.fl. mot kommissionen, REG 2000, s. I-447, punkt 26).
- 16 Efter att ha lämnat denna precisering anger domstolen att direktiv 91/629 i dess ändrade lydelse innehåller ett uttryckligt förbud mot att tjudra kalvar när dessa förvaras i individuella boxar. I femte skälet i beslut 97/182 preciseras härvid att "individuellt kättade kalvar [bör] inte tjudras". Detta återspeglas i punkt 8 i bilagan till direktiv 91/629 i dess ändrade lydelse.
- 17 I den sistnämnda bestämmelsen föreskrivs, såsom domstolen erinrat om ovan i punkt 7 i förevarande dom, att "med undantag för kalvar som är hysta i grupp, som får tjudras i perioder på högst en timme vid den tidpunkt då de utfodras med mjölk eller mjölkersättning, ska kalvar inte tjudras".
- 18 Den tolkningen kan inte godtas att kalvar som binds med omkring tre meter långa rep, vilket medger viss rörelsefrihet, inte ska anses tjudrade, eftersom denna rörelsefrihet uppfyller kraven i direktiv 91/629 i dess ändrade lydelse.

- 19 Det följer nämligen av lydelsen i artikel 3.3 i direktiv 91/629 i dess ändrade lydelse och i punkt 8 i bilagan till detta direktiv att möjligheten att tjudra kalvar endast omfattar kalvar som är hysta i grupp och inte individuellt kättade kalvar beträffande vilka förbudet är fullständigt. Eftersom endast kalvar som förvaras i individuella boxar nämns i det protokoll som upprättats i målet vid den nationella domstolen, måste den slutsatsen dras att någon möjlighet att tjudra kalvar inte kan komma i fråga i förevarande mål.
- 20 För fullständighetens skull ska det påpekas att möjligheten att tjudra kalvar endast ska tillämpas i undantagsfall, eftersom den omfattar perioder på högst en timme vid utfodring med mjölk. Att tjudra kalvar är således tillåtet endast undantagsvis och under korta perioder. Dessutom ska de tjudras under sådana villkor att deras rörelsefrihet säkerställs, så att de kan ligga ned, vila, stå upp och hålla sig själva rena utan besvär. De omständigheter som den tilltalade vid den nationella domstolen har anfört för att hans djur inte ska anses vara tjudrade är med andra ord just sådana förhållanden som dessa djur ska hållas under när de undantagsvis tjudras. Denna möjlighet föreligger endast beträffande kalvar som är hysta i grupp, vilket inte är fallet beträffande de kalvar som tillhör den tilltalade vid den nationella domstolen.
- 21 Beträffande den omständigheten att den nederländska språkversionen av punkt 8 i bilagan till direktiv 91/629 i dess ändrade lydelse avser tjuder av metall på grund av att ordet kedjor (kettingen) använts, anger domstolen först och främst att detta inte påverkar tillämpningsområdet för det undantag som föreskrivs i bestämmelsen och som ska tillämpas endast på kalvar som är hysta i grupp vid den tidpunkt då de utfodras med mjölk. Detta är inte fallet beträffande de kalvar som tillhör den tilltalade vid den nationella domstolen, eftersom dessa förvarades i individuella boxar enligt uppgifterna i begäran om förhandsavgörande.
- 22 Det är för det andra väsentligt att påpeka att det ifrågavarande ordet i vart fall inte kan bedömas endast med utgångspunkt i den nederländska språkversionen av den ovan nämnda punkten. Gemenskapsbestämmelserna ska nämligen tolkas och tillämpas på ett enhetligt sätt mot bakgrund av de olika versionerna på Europeiska gemenskapens

samtliga språk (se dom av den 7 december 1995 i mål C-449/93, Rockfon, REG 1995, s. I-4291, punkt 28, av den 2 april 1998 i mål C-296/95, EMU Tabac m.fl., REG 1998, s. I-1605, punkt 36, och av den 8 december 2005 i mål C-280/04, Jyske Finans, REG 2005, s. I-10683, punkt 31).

- 23 Enligt fast rättspraxis kan den formulering som använts i en av språkversionerna av en gemenskapsrättslig bestämmelse inte ensam ligga till grund för tolkningen av denna bestämmelse eller i detta hänseende tillmätas större betydelse än övriga språkversioner. Detta skulle strida mot kravet på en enhetlig tillämpning av gemenskapsrätten (se dom av den 12 november 1998 i mål C-149/97, Institute of the Motor Industry, REG 1998, s. I-7053, punkt 16).
- 24 I händelse av skillnader mellan de olika språkversionerna av en gemenskapsbestämmelse, ska bestämmelsen i fråga tolkas mot bakgrund av den allmänna systematiken i och syftet med de föreskrifter i vilka den ingår (dom av den 9 mars 2000 i mål C-437/97, EKW och Wein & Co., REG 2000, s. I-1157, punkt 42, och av den 1 april 2004 i mål C-1/02, Borgmann, REG 2004, s. I-3219, punkt 25).
- 25 Det ska konstateras att ett allmänt ord används i andra språkversioner än den nederländska av punkt 8 i bilagan till direktiv 91/629 i dess ändrade lydelse. Exempelvis används ordet Anbindevorrichtung (tjuderanordning) i den tyska språkversionen, tether (tjuder) i den engelska språkversionen, attache (tjuder) i den franska språkversionen och attacco i den italienska språkversionen. Att ett allmänt ord används är mest logiskt med hänsyn till att förbudet är totalt, såsom domstolen erinrat om ovan i punkt 16, och vidare med hänsyn till att det i direktiv 91/629 i dess ändrade lydelse fordras att djuret ska ha det bekvämt när avvikelse undantagsvis görs från förbudet mot att tjudra kalvar, under de villkor som anges ovan i punkt 17. Ordet kedja står därför i strid med gemenskapslagstiftarens syfte.

- 26 De frågor som ställts ska följaktligen besvaras på följande sätt. En kalv är tjudrad i den mening som avses i direktiv 91/629 i dess ändrade lydelse när den är bunden, oavsett av vilket slag tjudret är, hur långt det är och av vilken anledning djuret är tjudrat.

Rättegångskostnader

- 27 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (sjunde avdelningen) följande:

En kalv är tjudrad i den mening som avses i rådets direktiv 91/629/EEG av den 19 november 1991 om fastställande av lägsta djurskyddskrav för kalvar, i dess lydelse enligt kommissionens beslut 97/182/EG av den 24 februari 1997, när den är bunden, oavsett av vilket slag tjudret är, hur långt det är och av vilken anledning djuret är tjudrat.

Underskrifter